

FRÅGOR TILL POLITIKERSAMTAL

Diakonia har tagit fram sju principer för hur en framtida bistånds- och utrikespolitik skulle kunna se ut. Här presenterar vi dessa punkter med några frågor kopplade till varje. Det här kan få fungera som inspiration, bakgrund och stöd för er. Det går också utmärkt att använda de tre punkterna i avsiktsförklaringen som underlag. En del frågor är mer avancerade, kom ihåg att det är ert samtal. Lägg det på en nivå som passar er och er publik!

Frågor för er som gör kortare samtal

Om ni har mindre tid föreslår vi att ni prioriterar följande tre områden:

1. En procent i internationellt bistånd

Sverige har länge haft en överenskommelse över partigränserna om att ge 1% av bruttonationalinkomsten till internationellt bistånd. Detta medför bland annat att vi hela tiden ger i proportion till vår egen rikedom. En hundradel för världen, helt enkelt. Nu har detta löfte övergetts till förmån för en fast summa, som i praktiken inneburit att vi för varje år ger en allt mindre andel av vår rikedom till världens fattiga. Regeringen beräknar nu i stället att biståndet 2028 sjunker till 0,68 procent av BNI – under FN:s rekommenderade lägstanivå på 0,7 procent.

Frågor: Anser ni att Sverige ska återgå till 1 procent av BNI, och i så fall när? Varför/varför inte?

2. Fokus i svenskt bistånd

Vi har under de senaste åren sett ett skifte i vilka länder som tar emot svenskt bistånd. De fattigaste länderna får stå tillbaka för övre medelinkomstländer där Sverige även har andra intressen, till exempel handel. Vi har även sett en sammanblandning mellan bistånd och migrationspolitik.

Frågor: Hur skulle ni vilja att prioriteringen såg ut? Vilka länder och intressen ska ha företräde? Vad har Sverige för skyldigheter, enligt er, att hjälpa de allra fattigaste?

3. Det svenska civilsamhällets engagemang

Det finns ett brett stöd i Sverige, både i och utanför kyrkorna, för bistånd och global utveckling, något som märks i både opinionsundersökningar och i engagemang. Det svenska civilsamhället har en lång tradition av att mobilisera krafter för förändring och att ge människor utlopp för sin kreativitet, generositet och medmänsklighet.

Frågor: Hur vill ni konkret ta tillvara engagemanget hos det svenska civilsamhället? Vad är civilsamhällets roll enligt er? Vad är ert främsta recept för att skapa hopp om framtiden och en tro på att världen kan bli bättre, hos våra barn och unga?

Frågor för er som vill ha ytterligare fördjupning

Introduktion

Sedan riksdagsvalet 2022 har världen förändrats dramatiskt. Fler än 120 konflikter pågår, den regelbaserade världsordningen utmanas och brott mot internationell humanitär rätt sker dagligen. Idag lever tre fjärdedelar av världens befolkning i autokratier.

Rapporter om grova och systematiska övergrepp i väpnade konflikter, särskilt mot barn, ökar. Klimatförändringar, utdragna och komplexa konflikter och politiskt förtryck driver rekordmånga människor på flykt. Samtidigt överger allt fler stater internationella samarbeten till förmån för kortsiktigt egenintresse. Sveriges bistånd prioriterar idag övre medelinkomstländer framför de mest utsatta, långsiktiga samarbeten avvecklas och nationella intressen styr allt tydligare inriktningen. Regeringens beräknar dessutom att biståndet 2028 sjunker till 0,68 procent av BNI. Det är under FN:s rekommendation om ett bistånd på minst 0,7 procent.

Rätt använt ger bistånd goda resultat och är kostnadseffektivt. En ny rapport från Concord visar att en dollar investerad i vaccinationer eller nutrition ger mer än 20 gånger pengarna tillbaka. Ny forskning visar samtidigt att kraftigt minskat bistånd globalt kan leda till mellan 9 och 22 miljoner fler dödsfall fram till 2030. Tusentals demokrati-, människorätts- och kvinnorättsorganisationer har tvingats lägga ned när stöd dragits tillbaka.

Under 2030-talet väntas klimatkrisen driva på matosäkerhet, migration och global instabilitet. Att i detta läge skära ned biståndet är säkerhetspolitiskt kortsiktigt. Genom att investera i hälsa, demokrati, konfliktförebyggande arbete och fattigdomsbekämpning stärker Sverige de krafter som motverkar auktoritära regimer.

Diakonia föreslår att Sverige tar en tydlig ledarroll för världens mest utsatta och att en kommande regering driver en kraftfull utrikes- och biståndspolitik utifrån sex principer.

1. Sätt folkrätten först, konsekvent och utan undantag

Sverige måste konsekvent sätta folkrätten, den internationella humanitära rätten och de mänskliga rättigheterna först, oavsett aktör och plats. Politiken måste vara tydlig där skydd av civila, humanitära principer och ansvarsutkrävande ska stå i centrum. Folkrätten gäller alla, alltid.

Frågor: Tycker ni att Sverige ska försvara folkrätten och internationell humanitär rätt även när det gäller länder som är nära samarbets- eller handelspartners? Hur ska det märkas konkret?

2. Rikta biståndet till människorna i de fattigaste och mest sköra länderna och inrätta separat Ukrainafinansiering

Biståndet ska inriktas på de mest utsatta, i de fattigaste och mest sköra konfliktländerna, där långsiktigt stöd kompletterar humanitärt arbete och stärker lokal motståndskraft. Det viktiga stödet till Ukraina får inte tränga undan biståndet för världens mest fattiga. Därför föreslår vi en separat finansiering för Ukraina utanför den ordinarie biståndsbudgeten.

Frågor: Varför ska svenska biståndsmedel gå till övre medelinkomstländer när de mest akuta behoven finns i världens fattigaste och mest konfliktdrabbade länder? Hur skulle ni vilja att prioriteringen såg ut? Hur tycker ni att finansieringen av stödet till Ukraina ska utformas?

3. Biståndets nivå och integritet

Sverige bör återställa biståndet till en procent av BNI inom mandatperioden och rikta det till de mest utsatta. Biståndet ska vara effektivt och evidensbaserat, forskning visar att bistånd långsiktigt, flexibelt stöd och satsningar på lokala aktörer ger bäst resultat. Svenskt bistånd ska alltid utgå från riksdagens övergripande mål och sätta människor i fattigdom och förtryck i centrum. Positiva sidoeffekter för Sverige, exempelvis för utrikespolitik och handel, bör tas tillvara, men inte på bekostnad av utvecklingsmålet.

Frågor: Regeringen beräknar att biståndet 2028 sjunker till 0,68 procent av BNI – under FN:s mål på 0,7 procent. Anser ni att Sverige ska återgå till 1 procent av BNI, och i så fall när? Varför/varför inte? Hur säkerställer ni att biståndet styrs av riksdagens mål att sätta människor i fattigdom och förtryck i centrum? Vad anser ni att migrations- och handelspolitiska intressen har för plats när det gäller biståndet?

4. Rättigheter ska alltid vara utgångspunkt

Rättigheter för särskilt utsatta grupper som barn, kvinnor, hbtqi-personer och religiösa minoriteter är under hård attack globalt. Ett rättighetsperspektiv måste därför genomsyra diplomati, handel, bistånd och säkerhetspolitik, inte betraktas som ett tillägg. Att försvara barns särskilda rättigheter och stå upp för kvinnors- och flickors rättigheter behöver därför vara bärande delar av svensk utrikespolitik.

Frågor: Rättigheter för barn, kvinnor, hbtqi-personer och religiösa minoriteter är under hård press globalt. Är ni beredda att låta ett rättighetsperspektiv genomsyra även handelspolitik och säkerhetspolitik? Kan, i er mening, mänskliga rättigheter få trumfa ekonomiska intressen?

5. Skapa en samstämmig politik för global utveckling, med klimatet i centrum

Riksrevisionen konstaterar att Sveriges politik för global utveckling har allvarliga brister och saknar samstämmighet. Det kräver en nystart, med ett helhetsperspektiv och klimatet som central fråga, där Sverige agerar konsekvent och med stark internationell röst för att stärka genomförandet av de globala åtagandena.

Frågor: Vilka konkreta reformer vill ni genomföra för att säkerställa att klimat-, handels- och biståndspolitiken drar åt samma håll? Hur ser ni på Sveriges roll internationellt och värdet i multilaterala samarbeten? Har FN och andra organisationer av samma typ spelat ut sin roll?

6. Se engagemanget i Sverige som kraft och resurs

Det finns ett brett stöd i Sverige för bistånd och global utveckling, något som märks i både opinionsundersökningar och i det starka engagemanget hos forskare, företag och unga. Denna vilja från privata aktörer att bidra behöver uppmuntras och tas till vara.

Frågor: Hur vill ni konkret ta tillvara engagemanget hos det svenska civilsamhället? Vad är ert främsta recept för att skapa hopp om framtiden och en tro på att världen kan bli bättre, hos våra barn och unga?

7. Förnyat fokus på jämställdhet

Det går inte att nå riktig rättvisa utan jämställdhet. Sverige bör ha en politik där jämställdhet är en integrerad del av hela utrikespolitiken; i biståndet, handelspolitiken, säkerhetspolitiken, diplomatin och klimatarbetet.

Jämställdhet är både ett mål och ett medel. Ett mål eftersom alla människor har rätt att leva fria från diskriminering och våld. Ett medel eftersom forskning visar att jämställda samhällen är mer demokratiska, fredliga och välmående. Sverige är ett bra exempel på att jämställdhet bidrar till välstånd och studier visar att jämställdhet både skapar tillväxt och fördjupar demokratin.

Avsaknad av global jämställdhet skapar problem som ökade klyftor i samhället, fattigdom, sämre hälsa och ökat våld, samt negativa effekter på miljö och demokrati.

Sverige har haft en stolt tradition av att, oavsett regering, vara en röst att räkna med i det globala jämställdhetsarbetet. I en tid när andra drar sig tillbaka, kan Sverige välja att bryta trenden, i stället för att följa den.

Frågor: Om jämställdhet nu är så viktigt för fred, ekonomi och demokrati – hur bör det enligt er märkas i den svenska utrikespolitiken? Vad skulle ni konkret vilja ändra på?